

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Strasbourg, 15.7.2014
COM(2014) 469 final

ZÖLD KÖNYV

Európa hagyományos szakértelmének kiaknázása: a földrajzi jelzések európai uniós oltalmának nem mezőgazdasági termékekre való esetleges kiterjesztése

EGT-vonatkozású szöveg

ZÖLD KÖNYV

Európa hagyományos szakértelmének kiaknázása: a földrajzi jelzések európai uniós oltalmának nem mezőgazdasági termékekre való esetleges kiterjesztése

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	4
I — A földrajzi jelzések kiaknázása: a földrajzi jelzések európai uniós oltalmának nem mezőgazdasági termékekre való kiterjesztéséből származó potenciális előnyök	6
1. Földrajzi jelzések az EU-ban: a jelenlegi helyzet	6
1.1 A földrajzi jelzések fogalma	6
1.2 A földrajzi jelzések oltalmának jogi kerete.....	6
1.2.1 A nemzetközi jogi keret	6
1.2.2 A jogi keret az EU-ban.....	7
1.2.2.1 Az egységes uniós szintű oltalom a mezőgazdasági és az élelmiszertermékekre korlátozódik.....	7
1.2.2.2 A nem mezőgazdasági termékekre vonatkozó nemzeti jogi keretek eltérőek	8
2. A földrajzi jelzések uniós szintű oltalmának nem mezőgazdasági termékekre való kiterjesztéséből származó potenciális gazdasági, társadalmi és kulturális előnyök.....	9
2.1 A nem mezőgazdasági földrajzi jelzések gazdasági potenciálja	9
2.2 Fogasztói előnyök	10
2.3 Az EU által tett, a földrajzi jelzések oltalmának fokozására irányuló nemzetközi erőfeszítések támogatása.....	10
2.4 Az európai hagyományok, szakértelem, a kulturális kifejezések sokszínűsége és a kulturális örökség megőrzése és megbecsülése	11
3. A nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzések általi oltalomra potenciálisan alkalmassá tételének problémái és kihívásai	12
4. Az uniós szintű harmonizált oltalom alternatívái.....	13
II — A földrajzi jelzések uniós szintű oltalmára vonatkozó opciók	15
1. Az oltalom céljai és kritériumai	15
1.1 A címkére vonatkozó opciók: nevek és szimbólumok.....	15
1.2 Mely jelzéseket kellene kizárni a földrajzi jelzések oltalmából?	16

2. A földrajzi jelzések oltalmát átfogó vagy ágazati megközelítésben kell alkalmazni?	17
3. A termék és a terület közötti kötődés	17
3.1 Milyen erősnek kell lennie a területi kötődésnek?	17
3.2 Minőség és termékleírás	18
3.3 A termék jó hírneve	19
4. Az oltalom szintjének fokozása	19
4.1 A nemzeti jogok harmonizálása	19
4.2 Egységes uniós szintű rendszer létrehozása	20
5. Lajstromozás	21
5.1 A nemzeti igazgatások szerepe az uniós lajstromrendszerben	21
5.2 Az uniós lajstrom igazgatása	21
5.3 Az eljárás tartalma	22
5.3.1 Bejelentők	22
5.3.2 Földrajzi jelzés lajstromozása elleni kifogás	22
5.3.3 Díjak	23
6. Az oltalom hatálya	23
6.1 A nyújtott oltalom szintje	23
6.2 A földrajzi jelzésekkel kapcsolatos jogok ellenőrzése és érvényesítése	24
6.3 A nem mezőgazdasági földrajzi jelzések oltalmának időtartama	25
7. Lajstromozás után	25
7.1 Az oltalom törlése	25
7.2 A földrajzi jelzések és a védjegyek potenciális ütközése	26
Következtetés	26

Bevezetés

Globalizált világunkban szinte korlátlan termékválaszték áll a fogyasztók rendelkezésére, így egyre több áru árát és jellemzőit kell figyelembe venniük ahhoz, hogy megalapozott döntéseket hozhassanak. A döntést azonban a termékek ára és alapvető jellemzői mellett egyéb tényezők is befolyásolhatják. A fogyasztók ugyanis autentikus, eredeti minőségű termékekre vágnak, és elvárják, hogy a hirdetésekben szereplő minőségi és egyedi jellemzők ténylegesen is megfeleljenek az általuk elvárt színvonalnak, amelyért gyakran felárat is hajlandók fizetni.

Ezzel összefüggésben a termékek származásból eredő jó hírnevére és/vagy adott minőségi jellemzőire a „földrajzi jelzések” alapján lehet következtetni. A földrajzi jelzések az áruk valamely országból, régióból vagy helységről való származását jelölik, ha a termék adott minősége, jó hírneve vagy egyéb jellemzője alapvetően a termék földrajzi eredetének tulajdonítható, ilyen például a Bordeaux (bordeaux-i bor), a Vetro di Murano (muranói üveg) vagy a Prosciutto di Parma (pármai sonka).

A földrajzi jelzések értelemszerűen relevánsak a mezőgazdasági termékek, az élelmiszerek, a borok és más szeszes italok esetében, amelyeknél a földrajzi eredet olyan minőségi jellemzőkkel kapcsolódik össze, amelyek származhatnak vagy közvetlenül a talajból és az éghajlatból (pl. borok), vagy pedig a természetes tényezők és a régióban alkalmazott hagyományos feldolgozási módszerek kombinációjából (pl. Bayerisches Bier (bajor sör)). Földrajzi jelzések azonban nem csak mezőgazdasági termékek esetében alkalmazhatók. A földrajzi jelzések a termékek azon különleges minőségét is kiemelhetik, amely a termékek származási helyén fellelhető emberi tényezőnek, például különleges gyártási készségeknek és hagyományoknak köszönhető. Ilyen termékek például a kézműipari termékek, amelyek általában kézzel, helyi erőforrások felhasználásával és rendszerint a helyi közösség hagyományai szerint készülnek.

Az Európai Unió (EU) igen gazdag az ilyen autentikus, nem mezőgazdasági, hagyományos tudáson és termelési módszereken alapuló termékekben, amelyek gyakran az adott földrajzi terület kulturális és társadalmi örökségének részét képezik; ilyen például a Český křišťál (cseh kristályüveg), a Scottish tartans (skót kockás gyapjúszövet), a Marmo di Carrara (carrarai márvány) vagy a Meissner Porzellan (meisseni porcelán). E termékek mind a hagyományos európai szaktudáson és készségeken alapulnak, vagyis részei Európa kulturális örökségének, és hozzájárulnak a kulturális és kreatív gazdasághoz. A kihasználásukhoz szükséges feltételek teljesülése esetén gazdasági potenciáljuk is tekintélyes. Az innováció és a technológiai fejlődés elengedhetetlen e helyi szaktudás és örökség kiaknázásához.

A szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (TRIPS-megállapodás) földrajzi jelzések oltalmára vonatkozó szabályai az EU-ban is érvényesek; a megállapodás a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) 159 tagállamában érvényes, és kiterjed a mezőgazdasági és a nem mezőgazdasági termékekre is. A WTO tagállamaiban az áruk származásával kapcsolatos megtévesztő magatartás megelőzése és a tisztességtelen verseny megakadályozása érdekében a földrajzi jelzéseket oltalom alá kell helyezni. E cél elérése érdekében a WTO tagjai különböző jogi eszközöket alkalmazhatnak. Néhány WTO-tag – köztük 15 uniós tagállam – önálló jogszabály keretében biztosítja a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek oltalmát.

Uniós szinten jelenleg egységes oltalmat élveznek a borok, a szeszes italok, az ízesített borok, továbbá a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek földrajzi jelzései. A nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzései uniós szinten jelenleg nem élveznek harmonizált vagy egységes oltalmat. Ehelyett nemzeti jogi eszközök alkalmazandók, aminek eredményeként a jogi oltalom szintje Európa-szerte eltérő. A nem mezőgazdasági termékek vonatkozásában a gyártóknak minden tagállamban külön oltalom alá kell helyeztetniük a földrajzi jelzéseket, ha azokat az EU egészében védeni kívánják, ami láthatólag nem felel meg az egységes piac célkitűzéseinek.

A Bizottság *A szellemitulajdon-jogok egységes piaca* című 2011. évi közleményében¹ feltárta a problémát, és a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek oltalmára vonatkozó meglévő tagállami jogi keretek és belső piaci kihatásaik átfogó elemzését javasolta.

Következő lépésként a Bizottság 2012-ben megbízást adott a *nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek belső piaci oltalmáról* szóló tanulmány elkészítésére². A Bizottság 2013 márciusában közzétette a tanulmányt, amely szerint a termelők számára nemzeti és európai szinten jelenleg rendelkezésre álló jogi eszközök nem elégségesek. A Bizottság 2013. április 22-én nyilvános meghallgatást tartott a tanulmány eredményeinek megvitatására és azért, hogy széles körű vitát tegyen lehetővé a tekintetben, hogy szükség van-e a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek hatékonyabb uniós szintű oltalmára. A részt vevő érdekeltek közül sokan támogatták a tanulmány arra irányuló felhívását, hogy javítani kell a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek uniós szintű oltalmát.

A Bizottság a tanulmány megállapításai és a nyilvános meghallgatás alapján úgy döntött, hogy e zöld könyv keretében folytatja elemzői munkáját. Célja, hogy az összes érdekeltet bevonva a lehető legszélesebb körben konzultációt folytasson arról, szükséges-e az EU-ban a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek oltalmát fokozni, és ha igen, milyen megközelítést kell e tekintetben alkalmazni. A Bizottság minden érdekelt felet felkér az e zöld könyvben felvetett problémák észrevételezésére, vagyis a feltett kérdések megválaszolására. A Bizottság a konzultáció eredményeit figyelembe fogja venni annak eldöntésekor, hogy uniós szinten célszerű-e további intézkedéseket hozni.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0287:FIN:HU:PDF>.

² A tanulmányt Horvátország európai uniós csatlakozása előtt készítették, így Horvátországra nem terjed ki.

I. — A földrajzi jelzések kiaknázása: a földrajzi jelzések európai uniós oltalmának nem mezőgazdasági termékekre való kiterjesztéséből származó potenciális előnyök

1. Földrajzi jelzések az EU-ban: a jelenlegi helyzet

1.1. A földrajzi jelzések fogalma

A földrajzi jelzés egy jel, rendszerint egy név, amelyet olyan árukon tüntetnek fel, amelyek különleges földrajzi származással és olyan minőségi jellemzőkkel, tulajdonságokkal vagy jó hírnévvel rendelkeznek, amely alapvetően e származási helynek tulajdonítható. A földrajzi jelzés jellemzően az áru származási helyének nevéből áll, vagy azt tartalmazza. Ezt a nevet kollektívan az adott terület minden olyan vállalkozása használhatja, amely az előírt módon gyártja az adott terméket. Ilyen világhírű földrajzi jelzés például a Champagne és a Prosciutto di Parma.

A földrajzi jelzések szellemi tulajdon-jogokként való oltalma azt a célt szolgálja, hogy biztosítsa a gyártók közötti tisztességes versenyt, illetve hogy a fogyasztók megbízható információkhoz jussanak a gyártás helyéről és/vagy módszeréről és a termék minőségéről³. A földrajzi jelzések oltalma elengedhetetlen a hagyományos, magas minőségű termékek, továbbá a kapcsolódó szakértelem és munkahelyek megővéséhez. A földrajzi jelzések oltalma ezért támogatja a kis- és középvállalkozásokat, illetve -gyártókat (kkv-k). A földrajzi jelzések kiemelik az emberi tevékenység, a kultúra, a táj és az erőforrások közötti kapcsolatot, és segítenek megvédeni az olyan immateriális javakat, mint a jó hírnév és a minőségi szabványok.

A földrajzi jelzések oltalma egyben ösztönzőleg hat az új technológiákba és az innovációba való beruházásra, ezáltal a termékek magas színvonalának megővésére és a versenyképesség fenntartására.

A földrajzi jelzések egyedi jellemzőik révén elkülönülnek a többi szellemi tulajdon-jogtól: a védjegyektől és a szabadalmaktól eltérően általában nem egyetlen jogalany tulajdonában állnak. A földrajzi jelzések egy egész közösséghez tartoznak, vagyis minden olyan gyártó használhatja azokat, amelynek termékei a meghatározott földrajzi területről származnak és megfelelnek a földrajzi jelzés kapcsán meghatározott előírásoknak.

1.2. A földrajzi jelzések oltalmának jogi kerete

1.2.1. A nemzetközi jogi keret

A földrajzi jelzések oltalmáról a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) által létrehozott szerződések gondoskodnak, nevezetesen az 1883. évi Párizsi Egyezmény az ipari tulajdon oltalmáról⁴ és a Lisszaboni Megállapodás az eredetmegjelölések oltalmáról és nemzetközi

³ Csakúgy, mint bármely más terméknek, a földrajzi jelzést viselő termékeknek is meg kell felelniük azon „alapvető követelmények” és termékbiztonsági követelmények hatályos uniós rendszerének, amelyek biztosítják a belső piac megfelelő működését, a termékek magánszemélyek számára való biztonságosságát és bizonyos más közérdekű szempontok, például a környezetvédelem vagy az energiahatékonyság érvényesülését.

⁴ A Párizsi Egyezmény általánosan ipari tulajdonként utal a „származási jelzés” és az „eredetmegjelölés” fogalmára, de azokat nem definiálja. Az egyezménynek az EU valamennyi tagállama részes fele.

lajstromozásáról⁵. A WTO keretében emellett a TRIPS-megállapodás 22–24. cikke rendelkezik a földrajzi jelzések nemzetközi oltalmáról⁶.

E nemzetközi megállapodások mindenféle típusú, mezőgazdasági és nem mezőgazdasági termék esetében lehetővé teszik a földrajzi jelzések oltalmát. Jelentősen eltérnek ugyanakkor a földrajzi jelzések oltalmának fogalommeghatározását, hatókörét, kapcsolódó jogérvényesítési eszközeit és egyéb szempontjait illetően.

1.2.2. A jogi keret az EU-ban

A földrajzi jelzések oltalma Európában mind a mezőgazdasági, mind a nem mezőgazdasági termékek esetében lehetséges. A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek (borok, szeszes italok) uniós szinten biztosított egységes oltalomban részesülnek. A nem mezőgazdasági földrajzi jelzések a különböző nemzeti jogi keretekben csupán nemzeti/regionális szintű oltalmat élveznek.

1.2.2.1. Az egységes uniós szintű oltalom a mezőgazdasági és az élelmiszertermékekre korlátozódik

Uniós szinten egységes oltalmat a borok (1970), a szeszes italok (1989), az ízesített borok (1991), továbbá a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek (1992) földrajzi jelzései tekintetében vezettek be. E rendszerek fő célja, hogy az élelmiszerlánc mentén fokozzák a minőséget, a termékválasztékot és a hozzáadott értéket, megőrizték az ágazat hagyományos szakértelmét, és növeljék a vidéki területek diverzifikációját és foglalkoztatását. A hatályukba tartozó termékek védett nevei széles körű, egységes oltalom alatt állnak az EU-ban, amelyhez mindössze egyetlen igénylési eljárást kell lefolytatni. 2014 végén 336 szeszes ital, 1577 bor, továbbá 1184 élelmiszer és mezőgazdasági termék neve volt uniós szinten lajstromba véve. Az uniós földrajzi jelzésekkel ellátott termékek becsült forgalmi értéke 2010-ben 54,3 milliárd EUR-t tett ki, ebből 11,5 milliárd EUR volt az export (az uniós élelmiszer- és italexport 15%-a).

Az Európai Unió Bírósága megerősítette, hogy a földrajzi jelzés szellemi tulajdon-jognak minősül⁷. A földrajzi jelzések oltalmát szolgáló uniós rendszer kizárja, hogy a tagállamok különálló, párhuzamos nemzeti vagy regionális rendszereket üzemeltessenek (mint például a védjegyek esetében)⁸. A nemzeti rendszerek a földrajzi jelzések uniós lajstromozásához vezető igénylési eljárás első lépését szabályozzák, és biztosítják a közigazgatási végrehajtást

⁵ A Lisszaboni Megállapodásnak az EU tíz tagállama részes fele. Hét uniós tagállam erősítette meg: Bulgária, a Cseh Köztársaság, Franciaország, Magyarország, Olaszország, Portugália és Szlovákia. Három tagállam aláírta, de nem erősítette meg: Görögország, Románia és Spanyolország.

⁶ A TRIPS 22. cikke meghatározza a földrajzi jelzés fogalmát, és általánosan kötelezi a WTO tagjait a földrajzi jelzések megtevésztő vagy tisztességtelen versenycselekményt képező használattal szembeni védelmére. Előírása szerint a felek kötelesek megtagadni vagy hatálytalanítani a földrajzi jelzésből álló vagy azt tartalmazó védjegy lajstromozását a nem az adott területről származó termékekre vonatkozóan, amennyiben a jelzés használata a védjegyben az adott termékekre alkalmas a közönség megtévesztésére a tényleges származási helyet illetően. A TRIPS 23. cikke a borok és a szeszes italok esetében magasabb szintű védelmet ír elő. A 23. cikk (1) bekezdésében előírt abszolút oltalomnak megfelelően a felek kötelesek megakadályozni a borokat vagy szeszes italokat jelölő földrajzi jelzések lajstromozását a nem az adott helyről származó borokra vagy szeszes italokra, még akkor is, ha a termék valószínű eredetét is feltüntetik, vagy ha a földrajzi jelzést fordításban vagy „fajta”, „típusú”, „-féle”, „utánezat”, illetve hasonló kifejezéssel együtt alkalmazzák. A borok és a szeszes italok földrajzi jelzéseit még akkor is oltalom alá kell helyezni, ha a földrajzi jelzésben szereplő névvel való visszaélés egyébként nem tévesztené meg a fogyasztókat.

⁷ Lásd a C-3/91. sz. Turrón de Jijona ügyben hozott ítélet 37. pontját, vagy a C-108/01. sz. Prosciutto di Parma ügyben hozott ítélet 64. pontját.

⁸ Lásd a C-478/07 sz. Budějovický Budvar ügyben hozott ítélet 114. pontját.

(vagyis hatóságilag ellenőrzik a termékleírás gyártók általi betartását és felügyelik a földrajzi jelzés piaci használatát)⁹.

A mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek uniós oltalmi rendszerét általában sikeresnek ítélik meg, amint azt az Európai Bizottság megbízásából a közelmúltban készült tanulmány¹⁰ igazolja. A rendszer kézzelfogható előnyöket hozott a fogyasztók és a gyártók számára: részletes információkat és minőségi garanciát a fogyasztók számára, illetve a gyártók számára stabilabb árakat, emellett – gyakran a tisztességes kereskedelemben való részvételből eredően – növekvő ismertséget, új hazai és/vagy exportpiacokhoz való hozzáférést, valamint a támogatási alapokhoz és a beruházási támogatásokhoz való hozzáférés javulását. A földrajzi jelzések oltalma különösen a szegényebb területeken a helyi infrastruktúra és foglalkoztatás fenntartását is segíti, vagyis a társadalom egészére nézve is hasznos.

1.2.2.2. A nem mezőgazdasági termékekre vonatkozó nemzeti jogi keretek eltérőek

A nem mezőgazdasági földrajzi jelzések oltalmára vonatkozó tagállami jogszabályokat még nem harmonizálták. A vonatkozó nemzeti keretek ezért tagállamonként igen eltérőek. Jelentős különbségek találhatók a fogalmak, a lajstromozási eljárások és költségek, az oltalom hatálya és a jogérvényesítés eszközei tekintetében. Ennek eredményeként a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések a gyártás helye szerinti országtól függően – a TRIPS-megállapodásban előírt oltalomra építve – különböző szintű oltalom alatt állnak.

A nem mezőgazdasági termékekre minden tagállamban érvényesek a tisztességtelen verseny vagy a fogyasztók megtévesztése elleni törvények. Ez a helyzet a védjegy-törvények kapcsán is fennáll, ami szintén nyújthat némi védelmet. A nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek oltalma tekintetében jelenleg 15 tagállam alkalmaz önálló rendszert¹¹. E jogszabályok különböző formát öltenek, kezdve az egyes kézműves ágazatokra (például a fazekasiparra) vonatkozó regionális vagy nemzeti jogszabályoktól az adott termékekre (például a solingeni késekre) vonatkozó külön jogszabályokon át egészen a minden mezőgazdasági termék földrajzi jelzése tekintetében oltalmat adó regionális vagy nemzeti jogszabályokig¹².

Kérdés:

1. Ön szerint előnyös vagy hátrányos, hogy az EU különböző tagállamaiban jelenleg eltérő szinten és eltérő eszközökkel biztosítják a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek oltalmát? Kérjük, válaszát indokolja.

⁹ Lásd a C-35/13. sz. Felino ügyben hozott ítélet 28. pontját.

¹⁰ A tanulmány (*Value of production of agricultural products and foodstuffs, wines, aromatised wines and spirits protected by a geographical indication (GI)* – A földrajzi jelzéssel védett mezőgazdasági termékek és élelmiszerek, borok, ízesített borok és szeszes italok előállításának értéke) elérhető a következő internetcímen: http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/value-gi_en.htm.

¹¹ Belgium (Vallon régió), Bulgária, Cseh Köztársaság, Észtország, Franciaország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Magyarország, Németország, Portugália, Románia, Spanyolország (Murcia régió), Szlovákia, Szlovénia, lásd a tanulmány 30. oldalát.

¹² Study on geographical indication protection for non-agricultural products in the internal market (Tanulmány a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek belső piaci oltalmáról), 29–73. o., http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/geo-indications/130322_geo-indications-non-agri-study_en.pdf

2. A földrajzi jelzések uniós szintű oltalmának nem mezőgazdasági termékekre való kiterjesztéséből származó potenciális gazdasági, társadalmi és kulturális előnyök

2.1. A nem mezőgazdasági földrajzi jelzések gazdasági potenciálja

Úgy tűnik, a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések harmonizált európai uniós oltalma két fő potenciális előnyt rejt magában. A termékek minőségének és eredetének az Unió egészére kiterjedő szavatolása növeli azok megkülönböztethetőségét és vonzerejét, ami forgalmukat is fellendítheti¹³, emellett hatásosabb és egységes uniós szintű védelmet nyújthat a hamisítás és az utánzás okozta veszteségekkel szemben.

A földrajzi jelzések oltalma a nem mezőgazdasági termékek minden típusára és gyártási módszerére kiterjedhet, ideértve egyaránt az alacsony és közepes technológiaigényű termékeket, mint például a Český křišťál (cseh kristályüveg) és a csúcstechnológiai termékeket. A tanulmány közelmúltbeli becslése szerint a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések ágazata közvetlenül és közvetve akár 4,08 millió munkahelyet is biztosíthat¹⁴. E munkahelyek többségét szegényebb régiók kkv-i adják¹⁵. A szegénységi arány vagy a munkanélküliségi ráta a földrajzi jelzéssel védett nem mezőgazdasági termékek származási régióinak kétharmadában meghaladja a 20%-ot.

A földrajzi jelzések uniós oltalmával szavatolni lehetne a nem mezőgazdasági termékek jó hírnevét és/vagy minőségét, ami javítaná a gyártók hozzáférését a közszektor által biztosított támogatási forrásokhoz és beruházási támogatásokhoz, és megkönnyítené a kereskedelmi vásárokon való részvételt. A földrajzi jelzések uniós szintű, harmonizált rendszeréhez való csatlakozás esélye javítaná továbbá az oltalom alatt álló nevek gyártói szövetségek általi kollektív szervezését és kezelését.

Egy híres földrajzi jelzés növelni tudná a származási hely vagy régió ismertségét is, továbbá az idegenforgalom¹⁶, a kereskedelmi vásárok és a kulturális tevékenységek katalizátoraként működhetne, vagyis munkahelyeket teremthetne¹⁷.

A földrajzi jelzéssel védett termékek olyan munkahelyeket teremtenek, amelyek a területi kötődés miatt nem vihetők át más helyszínre. Ebből a szempontból a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzései számára biztosított oltalom egyes gazdaságilag sebezhető térségekben segítheti a munkahelyek és a jólét megőrzését.

¹³A földrajzi jelzés birtokában a gyártók jelentősen nagyobb eséllyel válhatnak a nagy forgalmú kiskereskedők beszállítóivá, illetve azon területeken is bővíthetik ügyfélkörüket, amelyeken a fogyasztók még nem ismerik, vagy nem ismerik el termékeiket. Ezenkívül, mivel a külföldi fogyasztók a földrajzi jelzéseket a termék minőségét szavatoló, külső szerv által ellenőrzött többletgaranciának tekintik, a gyártók e jelzések birtokában új exportpiacokhoz férhetnek hozzá.

¹⁴A tanulmány 133. oldala.

¹⁵Forrás: European statistics on poverty and unemployment for NUTS 2 Region (Európai statisztika a NUTS 2 régiókat jellemző szegénységről és munkanélküliségről). Ez a helyzet például a dentelles de Binche (binche-i csipke – Belgium) vagy a louça de barro preto de Olho Marinho (Olho Marinho-i fekete agyag) esetében.

¹⁶Erre példa az Európai Kerámia Út (2012 májusa óta az Európa Tanács „kulturális útvonal” minősítésével rendelkezik), amelynek célja, hogy javítsa a fazekasiparral rendelkező területek, mint fenntartható idegenforgalmi célok vonzerejét.

¹⁷Lásd: *Geographical Indications, An introduction* (Földrajzi jelzések: bevezetés), WIPO, http://www.wipo.int/export/sites/www/freepublications/en/geographical/952/wipo_pub_952.pdf

Kérdések:

2. Ön szerint a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek fokozott és harmonizált uniós szintű oltalmával megvalósulhatnak a belső piacon a fent ismertetett kedvező gazdasági hatások?
3. Ön szerint az ilyen oltalomnak lehetnek kedvezőtlen hatásai az EU gazdaságára?

2.2. Fogyasztói előnyök

A földrajzi jelzések segítik a termékek földrajzi eredetét fontosnak tartó, a termékek kulturális vagy tradicionális elemeire fogékony, illetve az áruk különleges tulajdonságaira vagy minőségére ügyelő fogyasztókat abban, hogy megbízható információk alapján tájékozott, biztos döntéseket hozhassanak¹⁸. A földrajzi jelzések célja, hogy a fogyasztók biztosak lehessenek a termék egyedi származási helynek köszönhető egyedi minőségében, tulajdonságaiban és/vagy hírnevében, ha ez számukra fontos.

A hatósági ellenőrzések vagy felügyeleti mechanizmusok alapelemei a földrajzi jelzésekre a mezőgazdasági ágazatban jelenleg érvényes uniós szintű oltalomnak; céljuk, hogy az oltalom alatt álló földrajzi jelzést viselő termékek tekintetében biztosítsák a termékleírásnak való megfelelést. A földrajzi jelzések oltalma a földrajzi jelzésben szereplő név piacon való család felhasználásának megelőzésére szolgál. Nem az a célja, hogy korlátozza a fogyasztók rendelkezésére álló termékválasztékot, hanem az, hogy egy bizonyos megjelölést olyan áruk számára tartson fenn, amelyek megfelelnek a termékleírásnak és egyértelmű földrajzi kötődéssel rendelkeznek. Nem akadályozza, hogy más gyártók ugyanolyan típusú, más nevet viselő árukat forgalmazzanak. A földrajzi jelzések lényegében azt a célt szolgálják, hogy megvédjék a fogyasztókat az olyan áruk megvásárlásától, amelyek nem rendelkeznek azon tulajdonságokkal vagy jellemzőkkel, amelyekért esetleg felárat is hajlandóak fizetni¹⁹.

Kérdések:

4. Ön szerint a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek harmonizált uniós szintű oltalma előnyös lenne a fogyasztók számára?
5. Ön szerint ezen oltalomnak lehetnek negatív következményei a fogyasztókra nézve?

2.3. Az EU által tett, a földrajzi jelzések oltalmának fokozására irányuló nemzetközi erőfeszítések támogatása

A nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzései tekintetében az egységes uniós szintű oltalom megteremtése kedvező hatással lehetne az azon harmadik országokkal folytatott kereskedelmi tárgyalásokra, amelyek az EU-ban magasabb szintű oltalmat kívánnak biztosítani nem mezőgazdasági földrajzi jelzéseiknek. A nem mezőgazdasági földrajzi jelzésekre vonatkozó harmonizált és koherens uniós oltalmi rendszer hiányában az EU e

¹⁸A 2008. évi 298. sz. Eurobarométer felmérés alapján a fogyasztók 26%-át érdekli a nem élelmiszer termékek származási országa (vagyis nem a földrajzi jelzés, mint olyan); ez a 4. szempont az ár, a biztonságosság és a márka után.

¹⁹A gyártók számára csak akkor van értelme kiváló minőségű termékeket gyártani, ha a fogyasztók felismerik a termékek minőségét. Ha egy cég kiváló minőségű termékek előállítását mellett dönt, a döntése csak a jövőben fog megtérülni, a megérdemelt jó hírnév felépítésébe eszközölt hosszú távú beruházás eredményeként. Emiatt a cégnek csak akkor áll érdekében jó hírnevébe beruházni – és ezzel összefüggésben felárat érvényesíteni – ha a fogyasztók tudatában vannak a minőségnek. A fogyasztó ennek fejében kiváló minőségű és biztonságos termékek széles választékához jut.

kérdéssel kapcsolatban nem tud kétoldalú tárgyalásokat folytatni, és ezekben az országokban nem tudja elérni az uniós mezőgazdasági földrajzi jelzések magasabb szintű oltalmát. A harmadik országok nem mezőgazdasági földrajzi jelzéseinek az uniós piacon való oltalma egyre nagyobb jelentőséget kap az EU kereskedelmi partnereivel folytatott kétoldalú tárgyalások során. E partnerek gyakran figyelemreméltóan gazdag hagyományokkal rendelkeznek bizonyos közismert kézműipari és nem mezőgazdasági termékek terén; India például szárik, selyemfestmények és kendők kapcsán nyújt oltalmat bizonyos nem mezőgazdasági földrajzi jelzésekre.

Az EU a WTO multilaterális szintjén is javítani tudná a földrajzi jelzések oltalmi szintjének fokozására irányuló tárgyalásai eredményességét, ha létezne a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések egységes európai oltalmi rendszere. A WTO dohai fejlesztési menetrendjével kapcsolatos tárgyalások során az EU kiállt a jelenleg csak a borok és a szeszes italok esetében biztosított magas szintű oltalom minden termékre való kiterjesztése mellett.

Kérdés:

6. Ön szerint a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek harmonizált uniós szintű oltalma gyakorolna-e potenciálisan kedvező vagy hátrányos hatásokat az EU harmadik országokkal fenntartott kereskedelmi kapcsolataira? Ha igen, ez miben nyilvánulna meg?

2.4. Az európai hagyományok, szakértelem, a kulturális kifejezések sokszínűsége²⁰ és a kulturális örökség megőrzése és megbecsülése

A tipikus, földrajzi jelzések viselésére alkalmas nem mezőgazdasági termékek leginkább eredetiségük, megkülönböztető minőségük és a fogyasztók által megbecsült egyéb jellemzőik révén képesek eredményesen versenyezni. Ugyanakkor folyamatos nyomás alatt vannak olyan termékek miatt, amelyek visszaélnek az eredeti termék jó hírnevével, és gyakran rosszabb minőségűek, illetve nyomott áron kerülnek forgalomba. A földrajzi jelzések viselésére alkalmas termékek sikeresek lehetnek, ha a verseny tisztességes gyakorlatokon alapul; ha azonban az eredeti termékek jó hírnevéből, eredetiségéből és minőségi hitelességéből a jó hírnevet megtestesítő földrajzi nevet felhasználva utánozatok is részesülnek, akkor előfordulhat, hogy az eredeti termék gyártását végül beszüntetik, és így az eltűnik, mint például a litván lencsövetágazat. A földrajzi jelzést viselő termékek révén a hagyományos, értékes szakértelem nemzedékről nemzedékre öröklődik. Gyártási módszereik és a kapcsolódó tevékenységek a helyi közösség hosszú idő alatt kialakult önazonosságának tartópillérei. A földrajzi jelzést viselő termékek fenntartják a gyártók közötti, illetve a gyártók és az egyéb helyi érdekelt felek, például hatóságok és idegenforgalmi szervezetek közötti együttműködési hálózatokat, amivel segítik a társadalmi tőke felhalmozását a régióban. Végül, ha a földrajzi jelzést viselő termékek a megfelelő oltalom hiánya miatt eltűnnének, az Európa történelmi, kulturális és társadalmi örökségének egy jelentős elemét károsítaná.

²⁰ Az Európai Unió 2006 óta részes fele a kulturális kifejezések sokszínűségének védelméről és előmozdításáról szóló UNESCO-egyezménynek, továbbá az Európai Unióról szóló szerződés 167. cikke szerint az Unió a Szerződések egyéb rendelkezései alá tartozó tevékenysége során, különösen kulturális sokszínűségének tiszteletben tartása és támogatása érdekében, figyelembe veszi a kulturális szempontokat.

Kérdések:

7. Ön szerint a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések harmonizált uniós szintű oltalma segítene megőrizni az oltalomra alkalmas termékekben megnyilvánuló hagyományos kulturális és művészeti örökséget? Kérjük, válaszát indokolja.
8. Az ilyen oltalom hozzájárulna a társadalmi tőke felhalmozásához a gyártást végző térségekben?

3. A nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzések általi oltalomra potenciálisan alkalmassá tételének problémái és kihívásai

Minél jobb egy földrajzi jelzés hírneve és elismertsége, annál valószínűbb, hogy a versenytársak ebből előnyt kívánnak kovácsolni a név olyan árukon való megtévesztő feltüntetésével, amelyek nem az adott földrajzi területről származnak és/vagy nem felelnek meg a megfelelő termékleírásnak vagy a névhez társított minőségi jellemzőknek. A földrajzi jelzésekkel való visszaélés csökkentheti a jogszerű kereskedők bevételeit és piaci részesedését, továbbá potenciálisan rontja jó hírnevüket és jogi többletköltségeket okoz számukra.

A tanulmány szerint a válaszadók a vizsgált 94 termék 57,4%-a kapcsán jelentős problémákról és veszteségekről számoltak be a földrajzi jelzésekkel kapcsolatos visszaélések miatt²¹, ideértve a következőket:

- ugyanabból az országból²², más uniós országokból²³ vagy harmadik országokból²⁴ – különösen Ázsiából – származó utánozatok;
- az oltalom alatt álló névre való utalás azzal kapcsolatban nem álló termékeken, erre példa a „belga kő” megnevezés hamis Pierre bleue de Belgique (kő) esetében, vagy a „Botticino Royal” és a „The New Botticino” elnevezéssel forgalomba hozott török márvány²⁵; vagy
- az oltalom alatt álló névre való utalás más típusú termékeken, például a „kasztíliai és leóni terméskő” néven forgalomba hozott kínai gránit, indiai pala és más országokból származó mészkő²⁶.

A jogsértőkkel szembeni keresetindítás komoly anyagi terhet jelenthet a vállalkozásoknak. A Cseh Köztársaságból származó Český granát esetében például az ilyen ügyek bíróság vagy közigazgatási hatóság elé vitele a becslések szerint 200 000 CZK (mintegy 7770 EUR) költséggel jár évente, Solingen esetében ez az összeg évente kb. 50 000 EUR²⁷. Az adott helyzettől függően a hatásos oltalom biztosításának költsége ennél jelentősen magasabb is lehet.

A tanulmány szerint a gyártók számos stratégiát alkalmaznak a jogsértésekkel szembeni védelemre, például tiltakozó leveleket (Harris Tweed, Schwarzwälder Kuckucksuhr),

²¹A tanulmány 97. oldala.

²²Tapisserie d'Aubusson (faliszőnyeg), faïence de Moustiers (fajansz), Pierre de Bourgogne (kő) stb.

²³Például: a Pierre de Bourgogne (kő) olasz utánozatai, a Vetro di Murano (üveg) román utánozatai.

²⁴Például: entelles de Binche (csipke), Marmo di Carrara (márvány), Vetro di Murano (üveg), Horezu kerámiák, kasztíliai és leóni terméskő.

²⁵Botticino egy város Brescia közelében (Olaszország).

²⁶A tanulmány 99. oldala.

²⁷Ugyanott, 109. o.

hamisítás elleni kampányokat (Swiss Watches), védjegyek lajstromoztatását (Ceramica Artistica e tradizionale di Vietri sul Mare) vagy keresetindítást (Deruta-kerámia, Murano).

A tanulmány megállapítja ugyanakkor, hogy e fellépések kimenetele összességében gyakran bizonytalan, mivel a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések oltalmára nem vonatkozik egységes uniós jogi keret, vagyis különböző szintű védelmet és jogérvényesítést kínáló, eltérő rendszereket kell alkalmazni, tehát nincs alkalmazható egyértelmű, egyetemes jogi keret.

Kérdések:

9. Ön szerint a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek harmonizált uniós szintű oltalma segítené a gyártókat az utánzatokkal és a visszaéléssel szembeni védekezésben? Kérjük, válaszát indokolja.

10. Az egymással versengő gyártók miként védekezhetnének a földrajzi jelzések túlzott kiterjesztésével szemben?

4. Az uniós szintű harmonizált oltalom alternatívái

A tanulmány megállapította, hogy a hatályos nemzeti jogi eszközök bizonyos szintű védelmet nyújtanak, ha a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek uniós szintű oltalmára használják azokat.

A tisztességtelen verseny²⁸ és a fogyasztók megtévesztése elleni, minden uniós tagállamban meglévő törvények védelmet nyújtanak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben, ideértve a termékek fő tulajdonságaira, így földrajzi származására vonatkozó megtévesztő információkat is²⁹. A gyakorlatban azonban ezek a törvények a nem mezőgazdasági nevekkal való visszaéléssel szemben csak korlátozott mértékben tudnak hatáson védelmet nyújtani.

E törvények emellett tagállamról tagállamra jelentősen eltérnek. Előfordul, hogy e törvények érvényesítésért különböző nemzeti, regionális vagy helyi szervek³⁰ (Spanyolország) vagy fogyasztói magánszervezetek (Németország) felelnek, ami különböző költségekkel, eljárásokkal és alaki követelményekkel jár. A tanulmány szerint³¹ azokban az országokban, ahol a jogérvényesítés ilyen szerveken keresztül zajlik, nem volt példa nem mezőgazdasági földrajzi jelzések oltalma iránti keresetindításra.

²⁸A tisztességtelen verseny fogalma akként határozható meg, mint a tisztességes vállalkozói magatartással és ipari-kereskedelmi ügyletekkel ellentétes versenytévékenység.

²⁹A 2005/29/EK irányelv meghatározza azokat a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat, amelyek az Európai Unióban és a másik 3 EGT-országban tiltottak. A 6. cikk hangsúlyozza, hogy megtévesztőnek kell tekinteni a kereskedelmi gyakorlatot, amennyiben olyan hamis információt tartalmaz, amely félrevezeti vagy félrevezetheti az átlagfogyasztót, különösen a termék lényeges tulajdonságai, például a földrajzi vagy kereskedelmi eredet tekintetében. A 11. cikk külön jogorvoslatról rendelkezik: a tagállamoknak és a többi EGT-országnak biztosítaniuk kell az ilyen gyakorlatok leküzdésére alkalmas megfelelő és hatékony eszközöket. Ezeknek az eszközöknek magukban kell foglalniuk azokat a rendelkezéseket, amelyek keretében a jogos érdekekkel rendelkező személyek vagy szervezetek (fogyasztók és versenytársak) az ilyen tisztességtelen gyakorlatok miatt bírósághoz fordulhatnak és/vagy közigazgatási hatóság előtt eljárást indíthatnak.

³⁰Bulgáriában, Cipruson, Észtországban, Finnországban, Görögországban, Lengyelországban, Lettorságban, Luxemburgban, Németországban, Olaszországban, Portugáliában, Romániában és Szlovéniában a közigazgatási hatóságok kötelesek kivizsgálni a beérkező panaszokat. Az illetékes hatóságok többsége különböző okokból elutasíthatja a panaszokat; Belgiumban például ésszerűségi alapon a panaszok 40%-át elutasítják, és csak a jelentős pénzügyi veszteségekkel járó ügyekkel foglalkoznak.

³¹A tanulmány 35. oldala.

A tanulmányból emellett úgy tűnik, hogy a gyártók gyakran nem indítanak polgári jogi eljárást a tisztességtelen gyakorlat miatt, mivel a költségek jelentősek lehetnek, a bizonyítás pedig gyakran nehézkes³².

A védjegyoltalomnak szintén vannak korlátai. A védjegy tulajdonosának jogában áll mindenki mást kizárni a védjegy használatából. A választott védjegynek (névnek, logónak stb.) nem kell kötődnie a termékekhez vagy azok származásához. Az oltalom alatt álló földrajzi jelzés ezzel szemben garanciát kíván adni a fogyasztó számára, hogy az árukat egy adott helyen állítják elő, és ennek eredményeként különleges tulajdonságokkal rendelkeznek. A védjegy ezért jellemzően nem képes a földrajzi jelzésével azonos információk és garanciák nyújtására.

A földrajzi jelzés egyes esetekben a védjegy törvény – konkrétan a kollektív védjegyek vagy a tanúsító védjegyek – keretében is élvezhet bizonyos oltalmat. A kollektív védjegy kollektív tulajdonosa a gyártók egy csoportja (például egy gyártói szövetség): e védjegyet több személy is használhatja, amíg a használó a csoport tagja és megfelel a csoport által meghatározott szabályoknak. A tanúsító védjegy tulajdonosa a tanúsító jogi személy, amely ellenőrzi, hogy a védjegy használata a tanúsítási normáknak megfelelően történjen. A tanúsító ellenőrzi a védjegy használatát, és kizárólagos joga van az engedély nélküli használat megakadályozására. Maga a tanúsító jellemzően nem használhatja a védjegyet, de annak használata mindenki előtt nyitott, aki megfelel a tanúsítási normáknak. A védelem e fajtái rendelkeznek a földrajzi jelzések oltalmának egyes elemeivel. Az általános védjegyszabályok azonban nem írnak elő előre meghatározott normákat, különösen nem egy adott földrajzi területhez való kötődést, és teljesen szabad utat engednek a birtokosnak a használati szabályok meghatározására. Következésképpen a kollektív és a tanúsító védjegyek nem rendelkeznek a földrajzi jelzések oltalmi rendszerének szavatoló alapelemeivel³³. A jelenlegi uniós védjegyrendszer nem terjed ki a tanúsító védjegyekre, de lehetővé teszi, hogy a földrajzi jelzéseket használó gyártók nevüket kollektív közösségi védjegyként lajstromoztassák.

Az egyes kézművesiparágakra vonatkozó nemzeti vagy regionális szabályozások az esetek többségében csak az adott helyi kézművesipar támogatását vagy védelmét szolgáló kollektív stratégiákkal foglalkoznak. Az adott termékekre vonatkozó külön jogszabályok tényleges termék-leírásokat rögzítenek (solingeni kések, Harris Tweed, Bordado de Madeira). Az iparági szintű oltalom vonatkozásában meglévő regionális vagy nemzeti jogszabályok nem harmonizáltak, és eltérnek az olyan alapvető szempontok, mint például a fogalmak, az oltalom hatálya, a lajstromozási eljárások, a díjak, az ellenőrzések és a jogérvényesítés eszközei tekintetében is. Emellett a nemzeti jogszabályok útján érvényesített oltalom csak azt tudja biztosítani, hogy a földrajzi jelzést az adott tagállamban tiszteletben tartsák. Nem biztosít viszont az EU egészére kiterjedő oltalmat, és nem szavatolja az oltalommal kapcsolatos versenyfeltételek egyenlőségét sem az egységes piacon.

Kérdés:

11. Önnek mi a véleménye a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések harmonizált uniós szintű oltalmának jelenlegi alternatíváiról?

³²A tanulmány 34–35. oldala.

³³Lásd: „Guide to geographical indicators linking products and their origins” (Útmutató a termékeket és származásukat összekötő földrajzi jelzésekhez), Daniele Giovannucci, Tim Josling, William Kerr, Bernard O’Connor, May T. Yeung, Nemzetközi Kereskedelmi Központ.

II. — A földrajzi jelzések uniós szintű oltalmára vonatkozó opciók

A fent vázolt problémák uniós szintű megoldására többféle módszer kínálkozik. A földrajzi jelzések hatékonyabb oltalmát ugyanakkor össze kell egyeztetni a hatályos európai és nemzetközi jogi kerettel, és meg kell feleltetni a gazdaság és az érdekeltek igényeinek. Ehhez a mezőgazdasági földrajzi jelzések hatályos rendszerét lehet mintául venni. A Bizottság a zöld könyv e szakaszában azon paraméterek kapcsán kéri ki az érdekeltek véleményét, amelyeket kulcsfontosságúnak tart a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek oltalmára vonatkozó esetleges uniós kezdeményezés kidolgozásához.

1. Az oltalom céljai és kritériumai

Az esetleges új intézkedés céljai legalább a TRIPS-megállapodás földrajzi jelzések oltalmával kapcsolatos minimumkövetelményeinek betartását foglalják magukban, azokat esetleg kiegészítve a mezőgazdasági földrajzi jelzésekre vonatkozó uniós jogszabályokban foglaltakhoz hasonló kritériumokkal.

1.1. A címkére vonatkozó opciók: nevek és szimbólumok

A földrajzi jelzések oltalmára alkalmas termékek megjelölésére leggyakrabban neveket használnak címkeként. A név igen gyakran a földrajzi terület (az adott hely, régió vagy ország, pl. Herend³⁴) nevét tartalmazza, esetleg kiegészítve magának az árunak a nevével, mint például a Scottish tartan³⁵ vagy a tapisserie d'Aubusson³⁶ esetében.

A földrajzi jelzés azonban nem–földrajzi névből is állhat, amennyiben egyértelműen kötődik a származási helyhez. A földrajzi jelzések ilyen típusú nevekre való kiterjesztésével több terméket lehetne bevonni az oltalom hatályába. Ez a megoldás a mezőgazdasági földrajzi jelzésekre vonatkozó uniós rendszerben is elfogadott: földrajzi jelzésként oltalomban részesül például a feta sajt³⁷ és a Cava spanyol habzóbor³⁸.

Még nagyobb lefedettséget tenne lehetővé egy másik opció, mégpedig olyan, nem szövegalapú jelek és szimbólumok földrajzi jelzésként való oltalma, amelyek egyértelműen kötődnek az adott régióhoz, helyhez vagy országhoz (például egy földrajzi terület körvonalai³⁹).

Kérdések:

12. Egy új, uniós szintű rendszer kidolgozása esetén az oltalomnak ki kellene terjednie olyan nem–földrajzi neveket tartalmazó földrajzi jelzésekre is, amelyek egyértelműen kötődnek

³⁴Jól ismert név a magyarországi Herend városról elnevezett porcelán étkészletek és dísz tárgyak jelölésére.

³⁵A „tartan” hagyományos skót szövetszövet, amely egymást keresztező, különböző színű és szélességű, négyzeteket formázó csíkokból áll; lásd: <http://www.merriam-webster.com/dictionary/tartan>. Az ismert, mintegy 1300 skót kocka nyilvántartását az 1963-ban alapított Scottish Tartans Society (Skót Kocka Társaság) végzi.

³⁶Az aubussoni szőnyegek kézzel szövik a közép-franciaországi Creuse megye Aubusson és Felletin falvában.

³⁷Görögországban nem létezik „Feta” nevű régió, de a hosszú ideje és következetesen használt „Feta” jelzés erősen kötődik a sajtot gyártó földrajzi területhez.

³⁸A Cava habzóbor elsősorban Katalónia, Kasztília és León, Aragónia, La Rioja, Extremadura és Valencia területén gyártják.

³⁹Tipikus példa erre az Egyesült Államok Florida államának körvonala, amelyet narancsok jelölésére használnak.

egy adott helyhez?

13. Ha igen, e rendszer miként biztosíthatná, hogy ez az oltalom ne sértse más gyártók jogait?

14. Az effajta oltalomnak ki kellene terjednie a szimbólumokra, például egy földrajzi terület körvonalaira is? Ha igen, milyen feltételekkel?

1.2. Mely jelzéseket kellene kizárni a földrajzi jelzések oltalmából?

A TRIPS-megállapodás több lehetséges kivételt engedélyez a földrajzi jelzések oltalmára irányuló kötelezettség alól. Ide tartoznak a köznevesült kifejezések⁴⁰, a korábban bejegyzett, ütköző védjegyek⁴¹ és bizonyos mértékben a homonim földrajzi jelzések⁴². Egy kifejezés köznevesültnek tekinthető, ha az oltalomkérelem szerinti ország vonatkozó területén ez az adott típusú termék vagy szolgáltatás általános neve (és nem egy egyedi áru vagy szolgáltatás neve). Az „eau de cologne” (kölnivíz) kifejezés például ma már egy adott típusú parfüm jelölésére szolgál, függetlenül attól, hogy azt Németország kölni régiójában gyártották-e vagy sem. A homonim földrajzi jelzések olyan jelzések, amelyek írásmódja vagy kiejtése hasonló, azonban különböző helyekről származó termékeket jelölnek, rendszerint különböző országokban. Elvben nincs oka annak, hogy ezek ne létezhetnének egymással párhuzamosan. Ugyanakkor biztosítani kell, hogy ez ne vezethessen a fogyasztók megtévesztéséhez.

E kivételek a mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseiről szóló uniós rendeletekben is szerepelnek⁴³. Ezek a rendeletek más kivételeket is engedélyeznek a lajstromozás alól, például ha a név valamely növény- vagy állatfajta nevével ütközik⁴⁴, és ezáltal alkalmas arra, hogy a termék tényleges származása tekintetében megtéveszse a fogyasztókat. Noha ezek az egyedi esetek a nem mezőgazdasági termékek esetében valószínűleg nem relevánsak, szükséges lenne meghatározni, hogy a nem mezőgazdasági termékek sajátosságai indokolnának-e a TRIPS-megállapodásban rögzítetteken kívül egyéb kivételeket.

Kérdés:

15. Ön szerint szükséges a TRIPS-megállapodásban rögzítetteken kívül további kivételeket

⁴⁰A TRIPS-megállapodás, 24. cikkének (6) bekezdése: „A jelen fejezetben semmi sem követeli meg, hogy valamely Tagnak alkalmaznia kelljen rendelkezéseit egy másik Tag földrajzi megjelölésével kapcsolatban olyan árukra vagy szolgáltatásokra, amelyek esetében a szóban forgó megjelölés megegyezik az adott Tag területén a köznyelvben az áruk vagy szolgáltatások nevéként szokásosan használt kifejezéssel. (...)”

⁴¹A TRIPS-megállapodás 24. cikkének (5) bekezdése előírja: „Ha jóhiszemű védjegybejelentést tettek, a védjegyet jóhiszeműen lajstromozták vagy a védjegyhez fűződő jogokat jóhiszemű használat révén szerezték meg (...) mielőtt a földrajzi megjelölést a származási országban oltalmazták volna, a [TRIPS-megállapodás földrajzi jelzésekkel kapcsolatos rendelkezéseinek] végrehajtására tett intézkedések nem érintik a védjegy lajstromozhatóságát, a lajstromozás érvényességét, illetve a védjegyhasználati jogot pusztán azon az alapon, hogy a védjegy azonos vagy hasonló a földrajzi megjelöléshez”.

⁴²A TRIPS-megállapodás 23. cikkének (3) bekezdése előírja: „Borokra vonatkozó homonim földrajzi megjelölések esetében valamennyi megjelölés oltalomban részesül a 22. cikk 4. pontjában foglaltak fenntartásával. Mindegyik Tag maga határozza meg azokat a gyakorlati feltételeket, amelyek szerint a szóban forgó homonim megjelöléseket egymástól meg kell különböztetni, figyelembe véve, hogy az érintett termelőknek méltányos elbánásban kell részesülniük, és hogy a fogyasztók nem téveszthetők meg.”

A TRIPS-megállapodás 22. cikkének (4) bekezdése előírja: „Az 1., és 2. pontok rendelkezéseit kell alkalmazni olyan földrajzi megjelölésre, amely betű szerint valóságosan tünteti fel az áru származási területét, vidékét vagy helységét, mégis hamisan azt a látszatot kelti, mintha az áru más területről származna.”

⁴³Például a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló 1151/2012/EU rendelet 6. cikkének (1), (4) és (3) bekezdése.

⁴⁴A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló 1151/2012/EU rendelet 6. cikkének (2) bekezdése.

2. A földrajzi jelzések oltalmát átfogó vagy ágazati megközelítésben kell alkalmazni?

Az ágazati megközelítés szerint külön szabályokat kellene meghatározni a különböző termékkategóriák esetében, például az olyan termékek tekintetében, amelyek esetében igen fontos a nyersanyagok (pl. kő) jelenléte. Európai szinten jelenleg ez a struktúra érvényes a mezőgazdasági területen (ahol különálló rendeletek alkalmazandók a borok, a szeszes italok, az ízesített borok, továbbá a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek tekintetében), de itt a felosztás oka valószínűleg csak történelmi okokra vezethető vissza. Ennek alternatívájaként az átfogó módszer a rendszer alapelemeit általánosan, minden termékkategória tekintetében meghatározná.

Kérdések:

16. Ön szerint különböző oltalmi rendszereket (ágazati megközelítést) kell alkalmazni a nem mezőgazdasági termékek különböző kategóriáira? Ha igen, kérjük, fejtse ki ennek okait.
17. Ön szerint egyes termékeket ki kellene zárni a földrajzi jelzések uniós szintű oltalmából? Ha igen, kérjük, nevezze meg e termékeket.

3. A termék és a terület közötti kötődés

3.1. Milyen erősnek kell lennie a területi kötődésnek?

A földrajzi jelzésnek a terméket az adott területről, régióból vagy helységről származóként kell jelölnie, ha a termék adott minősége, jó hírneve vagy egyéb jellemzője a termék földrajzi származásának eredménye. Földrajzi jelzéseket akkor használnak a kereskedelemben, ha kapcsolatot kívánnak teremteni a termék minősége, jó hírneve vagy más tulajdonsága, illetve származási helye között. A termék minősége, jó hírneve vagy más tulajdonsága, illetve jelzett földrajzi eredete között konkrét „ok-okozati összefüggésnek” kell lennie, mivel a minőségi jellemzők a gyártás helyének természeti feltételein (adott geológiai, hidrológiai, talaj- és éghajlati tulajdonságokon) és/vagy az emberi társadalmak kapcsolódó tevékenységein (az adott térség lakosságának szaktudásán / a helyi mesteremberek évek során kialakított készségein) alapulnak.

A természeti kötődés különböző formákat ölthet. A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló, 2012. november 21-i 1151/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet⁴⁵ például kétfajta földrajzi jelzést ír elő a mezőgazdasági termékekre és az élelmiszerekre: az „oltalom alatt álló földrajzi jelzést” (OFJ) és az „oltalom alatt álló eredetmegjelölést” (OEM). A különbségtétel alapja a földrajzi területhez való kötődés erőssége. Az OFJ esetében legalább egy termelési szakasznak, a feldolgozásnak vagy az előállításnak az adott területen kell történnie, míg a nyersanyag más területről is származhat. Az OEM esetében a teljes előállítási folyamatnak a meghatározott földrajzi

⁴⁵ HL L 343., 2012.12.14., 1. o.

területen kell történnie, és a nyersanyagnak is onnan kell származnia. A „*terroir*”⁴⁶ meghatározott fogalmán alapuló természeti kötődés még erősebb a borágazatban, ahol az összes előállítási szakasznak mindkét földrajzi jelzés esetében az adott földrajzi területen kell történnie. OEM esetében a szőlőnek 100%-ban az adott területről kell származnia, az OFJ esetében ez az arány legalább 85%.

A földrajzi helyhez való effajta kötődés a nem mezőgazdasági termékekre is alkalmazható. Egyes esetekben, például a márvány és a kő esetében, a kötődés ereje a mezőgazdasági termékekéhez hasonlítható. Következésképpen a már említett változók esetükben is alkalmazhatók. Elvben minél erősebb a kötődés, annál hitelesebb és eredetibb a termék a fogyasztó szemében. Egyes földrajzi jelzések azonban a természeti körülmények vagy a jó hírnév helyett akár teljes egészében az emberi tényezők is alapulhatnak. A tanulmány szerint a földrajzi jelzések oltalmára esélyes nem mezőgazdasági termékek közül csak kevés teljesítené a szigorú OEM-követelményeket⁴⁷.

Kérdések:

18. Milyen erősen kell kötődniük a nem mezőgazdasági termékeknek a származási helyükhöz annak érdekében, hogy egy esetleges új rendszerben alkalmasak legyenek a földrajzi jelzések oltalmára?
19. Adjon-e az új rendszer lehetőséget kétfajta (egy erősebb és egy gyengébb) kötődésre a nem mezőgazdasági termékek és származási helyük között?
20. Különböző elbánásban kell-e részesíteni a különböző terméktípusokat? Kérjük, fejtse ki.

3.2. Minőség és termékleírás

A földrajzi jelzés elsősorban minőségi ígéret a fogyasztók felé, illetve az egyenlő versenyfeltételek garanciája a gyártók felé. A földrajzi jelzéseknek oltalmat nyújtó rendszerben ezért meg kell határozni a termék és gyártási folyamata egyedi alapjellemezőit. A mezőgazdasági földrajzi jelzésekre vonatkozó uniós jogszabályok előírják, hogy a gyártóknak a lajstrombejelentéskor minden szükséges technikai információt meg kell adniuk a termék, a gyártási módszer és a termékhez kötődő földrajzi terület leírásához. A termékleírás elengedhetetlen a földrajzi jelzés oltalmának lajstromozásához.

A termékjellemzők leírásának megkövetelése biztosítja a stabil termékminőséget, de nem ír elő konkrét minőségi színvonalat. Ez csak minőségi minimumszint előírásával lehetséges. Mindazonáltal használható minőségi referenciaérték nem minden termék esetében határozható meg, és a konkrét minőségi színvonal előírása mérlegelés kérdése.

A földrajzi jelzések hozzáadott értéke a fogyasztói bizalmon alapul. A földrajzi jelzések rendszerének szavatolnia kell a fogyasztó felé, hogy a földrajzi jelzésekhez kötődő egyedi tulajdonságok, adott minőség vagy jó hírnév az oltalom teljes időszaka alatt fennmarad. Ezzel összefüggésben a mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek uniós szintű oltalmi rendszere számos, lajstromozás utáni ellenőrzési követelményt ír elő annak biztosítása érdekében, hogy a termékek megfeleljenek a termékleírásnak, és a védett nevet szabályszerűen használják a piacon. Ezeket az ellenőrzéseket rendszerint kijelölt hatóságok,

⁴⁶A *terroir* borászati fogalom, amely szerint a bor tulajdonságait a szőlőtermő terület környezeti adottságai határozzák meg.

⁴⁷A tanulmány 298. oldala.

vagy kiválasztott és tanúsítással rendelkező magánintézmények végzik. Az egyedi tulajdonságokat és minőséget azonban nem szabad túl korlátozóan előírni. A túl korlátozó termékleírás lassíthatná a termékinnovációt, hiszen – noha nem változnak gyakran – a hagyományos termékek is fejlődnek, mivel követik a folyamatok és a technológia változásait. A hangsúlyt a minőségre kell helyezni annak érdekében, hogy a kreativitást ötvözni lehessen a hagyományos szakértelemmel. Az 1940-es években például Carlo Scarpa, a tervező, üvegfúvó mesterekkel szorosan együttműködve olyan új technikákat dolgozott ki, amelyek ma már teljes körűen részei a Vetro de Murano (muranoi üveg) hagyományának.

Kérdések:

21. Nem mezőgazdasági termékek esetében van-e értelme minőségi referenciaértéknek?
22. Hogyan lehetne ilyen referenciaértéket meghatározni?
23. Egyetért-e Ön azzal, hogy ellenőrizni kell a földrajzi jelzésekhez kötődő egyedi tulajdonságoknak, minőségnek vagy jó hírnévnek az oltalom teljes időszaka alatti fennállását? Kérjük, fejtse ki válaszát.
24. Ön szerint miként kellene meghatározni a termékek egyedi tulajdonságait annak biztosítása érdekében, hogy a minőség és a földrajzi származás megfeleljen az előírt szabványnak, és egyúttal az innováció se korlátozódjon?

3.3. A termék jó hírneve

A termék adott minősége vagy belső tulajdonságai mellett – vagy azok alternatívájaként – a földrajzi származásnak tulajdonítható jó hírnév is alkalmazható feltételként. Ez lehetővé tenné, hogy a földrajzi jelzések oltalmát csak olyan termékekre lehessen kiterjeszteni, amelyek már elismert jó hírnévre tettek szert a fogyasztók között. Ez a fajta megoldás azonban hátrányba hozná az új vagy fejlődő termékeket, amelyek — értelemszerűen — még nem rendelkezhetnek hírnévvel.

Kérdések:

25. A nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseire vonatkozó oltalom megszerzéséhez „minőséget, jó hírnevet és más tulajdonságokat” kellene előírni? Ha ezen elemek közül nem mindegyik szükséges, melyiket kellene mindenképp előírni? Kérjük, választását indokolja.
26. Mit kellene tartalmaznia a termékleírásnak? Indokolt-e minimumkövetelmények meghatározása? (Például a termékkiválasztás gyakoriságára és módszerére, továbbá a különböző termelési és forgalmazási szakaszokban részt vevő felekre nézve.)

4. Az oltalom szintjének fokozása

4.1. A nemzeti jogok harmonizálása

A földrajzi jelzésekről szóló nemzeti jogszabályok harmonizálása azt jelentené, hogy olyan tagállamoknak is létre kellene hozniuk a földrajzi jelzések oltalmának rendszerét, amelyekben jelenleg nincs ilyen rendszer. A földrajzi jelzések hatásos oltalma érdekében egy adott jelzést

a teljes belső piacon oltalom alá kellene helyezni, különben a fogyasztókat megtévesztheti, ha különböző tagállamok különböző termékeken tüntetik fel ugyanazt a jelzést.

A harmonizáció tehát a földrajzi jelzések kölcsönös elismerését és oltalmát, valamint az átfedések megszüntetését tenné szükségessé. Az átfedések elkerülése érdekében a tagállamoknak fel kellene tárnuk a potenciálisan ütköző földrajzi jelzéseket, ideértve az idegen nyelvűeket is. Ez nehéz feladat lenne, különösen akkor, ha nem létezne szupranacionális szintű kifogásolási eljárás. A különböző tagállamok hasonló jelzései közötti ütközés feloldása érdekében ezért létre kellene hozni egy mechanizmust is.

A földrajzi jelzésekre vonatkozó oltalom egységes megközelítésben történő alkalmazása és végrehajtása érdekében meglehetősen magas szintű eljárási harmonizációra lenne szükség, ideértve a jogérvényesítésre vonatkozó rendelkezéseket is. Ezt az opciót a mezőgazdasági szakpolitika kapcsán megfontoltuk, de végül elvetettük, vagyis a földrajzi jelzések kizárólagos uniós szintű oltalma rendeletek révén valósul meg.

4.2. Egységes uniós szintű rendszer létrehozása

Az uniós tagállamok nemzeti jogainak harmonizációja helyett létre lehetne hozni egy egységes uniós szintű rendszert. Ezzel koherens rendszert biztosíthatnánk a belső piacon, emellett az egyablakos ügyintézés révén hatékonyabban nyújthatnánk az EU egészében alkalmazandó oltalmat.

E rendszer bevezetésével azonban felmerül a kérdés, hogy a földrajzi jelzések oltalma kapcsán a tagállamokban meglévő rendszerek fennmaradjanak-e az új uniós szintű rendszer mellett. Hasonló párhuzamos rendszerek már most is léteznek, például a védjegyek területén, és a jövőben majd a szabadalmak területén. E rendszerek eszköztár jellegűek, vagyis lehetővé teszik, hogy a felhasználók az igényeiknek megfelelő szintű és hatályú oltalommal éljenek.

Egy kizárólagos uniós rendszer egyszerűbb lenne, de azzal járna, hogy a kereskedelmileg csupán egyetlen tagállam vagy egy tagállam egyetlen régiója számára fontos nevek oltalmát is ki kellene terjeszteni az összes többi tagállamra.

Párhuzamos rendszerek használatakor viszont különböző biztosítékokra lenne szükség a zavartalan működéshez, ideértve az uniós joggal érintkező területeken a nemzeti jogok harmonizációjának minimumszintjét.

A potenciális súrlódásokat a mezőgazdasági ágazathoz hasonló, kizárólagos és teljes körű uniós szintű rendszer bevezetésével el lehetne kerülni. Mivel azonban nemzeti szinten nem lenne mód uniós szintű oltalom nyújtására, a már létező nemzeti földrajzi jelzések tekintetében átmeneti intézkedéseket kellene hozni.

Kérdések:

27. Ön szerint a nemzeti jogszabályok harmonizálása elégséges lenne a belső piacon a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek eredményes védelméhez, vagy egységes uniós szintű oltalmi rendszerre van szükség?
28. Az egységes uniós szintű rendszer választásakor a nemzeti oltalmi rendszerek (például a jelenlegi önálló nemzeti törvények) párhuzamosan továbbra is fennmaradhatnak? Kérjük, fejtse ki válaszát.

5. Lajstromozás

A földrajzi jelzések elvileg lajstromozás nélkül is oltalom alá vehetők. Lajstromozás nélkül nincs szükség igazgatási eljárások kialakítására az oltalom nyújtásához. A földrajzi jelzések lajstromozás nélküli oltalmi rendszerére egy tagállamban (Lettország), továbbá Svájcban találunk példát, ahol a törvény külön intézkedésekkel és szankciókkal védi a fogyasztókat a lajstromozatlan földrajzi jelzések megtévesztő használatával szemben.

A lajstromozás hiánya azt jelentené, hogy nem állna rendelkezésre nyilvános rendszer a már létező földrajzi jelzések nevének és tulajdonosának azonosítására. Ez viszont bizonytalanságot szülhetne az oltalom létét vagy hatályát illetően, ami még jobban megnehezítené a nyújtott oltalom érvényesítését. Az uniós szintű lajstromozási eljárás a mezőgazdasági földrajzi jelzéseknél alkalmazott módszert követhetné (ezeknél ugyanis már létezik uniós szintű nyilvántartás). Ezzel vita esetén növelni lehetne a jogbiztonságot, különösen ami az alkalmazással kapcsolatos jogokat illeti. A lajstromozási eljárást magában foglaló rendszer nyilvánvalóan szükségessé teszi, hogy a vállalkozások igazgatási feladatokat végezzenek az ilyen eljárások során (bejelentési kérelem, kifogások benyújtása, esetleges díjak befizetése stb.), ami igazgatási költségekkel is járna. További költségeket okozhatna még a földrajzi jelzés későbbi kezelése (pl. jogérvényesítés, pereskedés).

5.1. A nemzeti igazgatások szerepe az uniós lajstromrendszerben

A lajstromozás előírása elengedhetetlenné tenné a lajstromozási eljárás bevezetését is. A földrajzi jelzésekre vonatkozó lajstrombejelentéseket a releváns helyi háttér figyelembevételével kell megvizsgálni (ideértve pl. a helyi nyersanyagok jellemzőit és a helyi hagyományokat). E feladatokat nehéz lenne kizárólag egyetlen központi uniós szervre bízni. Ugyanakkor ha az oltalom nyújtásáról helyi szakértők dönthetnek, akkor helyi szinten eltérő gyakorlatok alakulhatnak ki, ami rontaná a rendszer általános kohézióját és hitelességét.

A mezőgazdasági termékek esetében ezt a kihívást egy kétlépcsős rendszer bevezetésével oldották meg, amelyben a központi hatóság a vizsgálat ezen elemét az adott földrajzi környezethez és emberi tényezőkhöz legközelebb álló nemzeti hatóságra bízta. E modellben egyértelműen meg lehetne különböztetni a központi hatóság által ellenőrizendő általános uniós szintű kritériumokat és a helyi szervek által ellenőrizendő helyi sajátosságokat.

5.2. Az uniós lajstrom igazgatása

A mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek uniós szintű oltalmi lajstromát jelenleg az Európai Bizottság kezeli. A nem mezőgazdasági földrajzi jelzések hasonló nyilvántartását hasonlóképpen lehetne kezelni, illetve egy új vagy meglévő uniós ügynökségre lehetne bízni.

Kérdések:

29. Ön szerint egy új rendszer kidolgozásakor célszerű lenne lajstromozási eljáráshoz kötni a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések oltalmát?
30. Ön szerint a földrajzi jelzések lajstromozását előíró rendszer potenciális költségei meghaladják a nyilvántartás nélküli rendszer költségeit?
31. Ön szerint a lajstromozási eljárásnak tartalmaznia kell nemzeti elemeket, például a termékleírásnak, a jelzett földrajzi területnek, minőségnek, jó hírnévnek stb. való megfelelés ellenőrzését?

5.3. Az eljárás tartalma

5.3.1. Bejelentők

Ha bevezetnék a földrajzi jelzések uniós szintű lajstromozását, az első kérdés annak meghatározása lenne, ki legyen jogosult az oltalmi bejelentés kérelmezésére.

A mezőgazdasági földrajzi jelzések jelenlegi uniós szintű rendszerében jellemzően a gyártók egy csoportja (vagy kivételesen egyetlen gyártó) nyújthat be bejelentési kérelmet az EU területén belül vagy kívül eső területeket érintő földrajzi jelzés oltalmának lajstromozására. Semmi nem indokolja, hogy a nem mezőgazdasági termékek esetében eltérően kellene eljárni.

A tanulmány ugyanakkor rávilágított, hogy egyes tagállamokban a kereskedelmi kamarák, a helyi közösségek, állami szervek vagy fogyasztói szövetségek is nyújthatnak be földrajzi jelzés oltalma iránti kérelmet⁴⁸. A fogyasztói szövetségek és az állami szervek jogosulti körbe való beemelése erősítheti a termékleírások minőségi színvonalát. Mindazonáltal a gyártók számára közvetlen beleszólást kell engedélyezni a gyártási eljárásaikra alkalmazandó szabályok kialakításába⁴⁹.

Kérdések:

32. Az új rendszer létrehozása esetén csak a gyártók és szövetségeik részére kellene engedélyezni a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések oltalmának lajstromozására irányuló bejelentési kérelmek benyújtását, vagy más szervek részére is? Ha igen, melyek ezek?
33. Egyéni gyártók részére is lehetővé kell tenni a bejelentési kérelem benyújtását?

5.3.2. Földrajzi jelzés lajstromozása elleni kifogás

⁴⁸A tanulmány 302. oldala.

⁴⁹Ugyanott, 303. o.

A rendszer hitelessége és jogbiztonsága érdekében fontosnak tűnik lehetővé tenni, hogy az érdekelt felek kifogásolhassák egy címke földrajzi jelzésként való lajstromozását. A kifogásolási eljárás célja elsősorban annak biztosítása lehet, hogy a földrajzi jelzés címkézése megfeleljen az előírt feltételeknek (például ne legyen köznevesült kifejezés), és hogy a nyújtott oltalom ne veszélyeztessen már meglévő jogokat (pl. homonim földrajzi jelzéseket, védjegyeket). A jelenlegi uniós mezőgazdasági jogszabályok szerint kifogást tagállami vagy harmadik országbeli hatóságok, harmadik országban letelepedett természetes vagy jogi személyek, illetve a földrajzi jelzés oltalma iránti kérelem benyújtása szerinti tagállamtól eltérő tagállamban letelepedett vagy rezidens természetes vagy jogi személyek emelhetnek⁵⁰.

Kérdés:

34. Egyetért-e Ön azzal, hogy új rendszer létrehozása esetén kifogásolási eljárást is biztosítani kell, és azt ugyanazon érdekelt felek számára kell rendelkezésre bocsátani, mint a mezőgazdasági földrajzi jelzésekre vonatkozó szabályok esetében?

5.3.3. Díjak

A védjegyek és a szabadalmak lajstromozása világszerte díjköteles, és a tanulmány szerint kilenc – Horvátország csatlakozásával immáron tíz – hatóság díjakat számít fel a földrajzi jelzések lajstromozásáért is⁵¹. A díjak segíthetik a földrajzi jelzések lajstromozásával kapcsolatos költségek fedezését, illetve hozzájárulnak a lajstromozásra irányuló bejelentési kérelmek komoly és biztos lábakon álló üzleti projektekre való korlátozásához. Másfelől viszont elriaszthatják a kisebb gyártói csoportokat a rendszer igénybevételeitől. A földrajzi jelzések uniós szintű lajstromozása a mezőgazdasági szektorban jelenleg díjmentes⁵².

Kérdések:

35. Célszerű-e díjfizetéshez kötni a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések uniós szintű oltalmának lajstromozását?
36. Ön szerint milyen mértékű lajstromdíj lenne tisztességes?

6. Az oltalom hatálya

6.1. A nyújtott oltalom szintje

A tervezett hatások kiváltása érdekében a nyújtott jogi oltalomnak számos, a földrajzi jelzés jogosultja és a fogyasztók számára potenciálisan káros magatartással és gyakorlattal szemben kell oltalmat nyújtania. Az oltalom azonban nem járhat a belső piaci verseny indokolatlan akadályozásával.

A TRIPS-megállapodás kétfajta oltalmat biztosít: egy általános rendszert, amelyben oltalmi minimumkövetelményeket ír elő minden terméktípusra (22. cikk), és egy külön rendszert, amely csak a borok és a szeszes italok tekintetében biztosít magasabb szintű oltalmat (23. cikk).

⁵⁰ A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló 1151/2012/EU rendelet 51. cikkének (1) bekezdése.

⁵¹ Lásd a tanulmány I. mellékletét.

⁵² A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek esetében a tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy saját szintjükön díjat számítsanak fel a rendszer kezelésével kapcsolatos költségeik fedezésére (az 1151/2012/EU rendelet 47. cikke).

A TRIPS 22. cikke általánosan kötelezi a WTO tagjait a földrajzi jelzések megtévesztő vagy tisztességtelen versenycselekményt képező használattal szembeni védelmére. Az EU a mezőgazdasági földrajzi jelzések tekintetében ennél már sokkal magasabb szintű védelmet biztosít. Ennek következtében egy új rendszer kidolgozása esetén nehéz lenne indokolni a nem mezőgazdasági termékek eltérő bánásmódját. Az eltérő bánásmód emellett negatív hatással lehetne az uniós földrajzi jelzések harmadik országokbeli oltalmának erősítésére irányuló uniós stratégiára.

A TRIPS 23. cikkének (1) bekezdése azonban sokkal magasabb szintű oltalmat ír elő, amelynek megfelelően a WTO-tagok kötelesek megakadályozni a borokat vagy szeszes italokat jelölő földrajzi jelzések használatát a nem a földrajzi jelzés által jelzett helyről származó borok vagy szeszes italok azonosítására, még akkor is, ha a termék valóságos eredetét is feltüntetik, vagy ha a földrajzi jelzést fordításban vagy „fajta”, „típusú”, „-féle”, „utánezat”, illetve hasonló kifejezéssel együtt alkalmazzák. A borok és a szeszes italok földrajzi jelzéseit akkor is oltalmazni kell, ha félrevezető használatuk nem tévesztené meg a fogyasztókat.

Az ilyen fokozott szintű oltalom jelentős előnyöket hozhat a nem mezőgazdasági termékek gyártói számára. Előnyös lenne számukra az oltalom akkor is, ha azt kiterjesztenék a védett név összes hivatalos uniós nyelvű fordítására, vagy a „fajta”, „típusú”, stb. kifejezésekkel együtt való alkalmazására. Ez ugyanakkor fokozná a gyártók közötti jogviták kockázatát, mivel nem csupán a földrajzi jelzésben szereplő név, hanem annak fordításban vagy bizonyos kifejezésekkel együtt való használata is ütközéshez vezethet.

Kérdések:

37. Milyen hatályt kellene biztosítani a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések uniós szintű oltalmának?
38. A nem mezőgazdasági földrajzi jelzések vonatkozásában nyújtott oltalomnak egyeznie kell-e a mezőgazdasági földrajzi jelzések vonatkozásában nyújtott uniós szintű biztosítékokkal? Ha igen, mennyire szorosan?

6.2. A földrajzi jelzésekkel kapcsolatos jogok ellenőrzése és érvényesítése

A földrajzi jelzések jogilag különleges szellemi tulajdon-jognak minősülnek, mivel elsősorban nem magántulajdonnak számítanak, hanem azon gyártók közösségi tulajdonát képezik, akik teljesítik az előre meghatározott termékleírás követelményeit, és az adott földrajzi helyhez kötődnek. A földrajzi jelzések a közösség egésze számára fontos értékeket, például a helyi hagyományt és kulturális örökséget is megtestesíthetik. A hatóságok emiatt gyakran támogatják a földrajzi jelzéseket viselő termékek helyi gyártóit jogaik ellenőrzésében és érvényesítésében. Az EU például hivatalból történő védelmet biztosít a mezőgazdasági földrajzi jelzéseknek: a hatóságoknak gondoskodniuk kell a jogi követelmények ellenőrzéséről és a rendszer zavartalan működéséről. A nem mezőgazdasági földrajzi jelzések esetében azonban egy ilyen rendszer bevezetése a feladatkör bővülésével és többletköltségekkel járna a hatóságok számára.

Kérdés:

39. Ön a nem mezőgazdasági földrajzi jelzésekkel kapcsolatos jogok ellenőrzésének és

érvényesítésének rendszerét magán-, köz-, vagy vegyes rendszerként valósítaná meg? Kérjük, fejtse ki válaszát, és ha lehet, vegye figyelembe a jogok érvényesítését célzó fellépés eredményességét és költségeit is.

6.3. A nem mezőgazdasági földrajzi jelzések oltalmának időtartama

Egyes szellemi tulajdon-jogok, például a szabadalmak és a minták esetében a monopólium nagyon hosszú időszakra való fenntartása társadalmi szempontból nem lenne előnyös. Emiatt ezek jogi oltalma időben korlátozott. A meghatározott neveket óvó védjegyek és földrajzi jelzések esetében úgy tűnik, más a helyzet. A lajstromozott közösségi védjegy például a bejelentési kérelem benyújtásától számított tíz évig érvényes, majd határozatlan ideig további tízéves időszakokra megújítható. A mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek egységes oltalma — amelynek célja a regionális/helyi örökség, hagyomány és szakértelem megőrzése — határozatlan ideig, megújítási kényszer nélkül érvényes. A nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzései tekintetében önálló oltalmi rendszert alkalmazó tagállamok többsége szintén határozatlan ideig tartó, megújítási kényszer nélküli oltalmat ír elő.

Kérdés:

40. Ön szerint a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek oltalma időben korlátlan legyen, vagy időben korlátozott, de a megújítás lehetőségével? Ha ön korlátozott időtartamot javasol, az milyen hosszú legyen?

7. Lajstromozás után

7.1. Az oltalom törlése

Bizonyos körülmények között előfordulhat, hogy a földrajzi jelzés oltalmát meg kell szüntetni, még akkor is, ha az oltalmat határozatlan ideig nyújtották, vagy ha az adott időtartam még nem járt le. Erre az adhat okot, mint például a mezőgazdasági földrajzi jelzések kapcsán is, ha a termékek nem teljesítik az adott termékleírásban előírt követelményeket, vagy ha a földrajzi jelzés oltalma alatt álló terméket jelentős ideig nem forgalmazzák⁵³. A törlési eljárást a lajstromozásért felelős szerv, vagy közvetlenül a bíróság végezheti. Ez az eljárás egy további kontroll-lehetőséget biztosítana, és hozzájárulna a rendszer általános hitelességéhez. Ugyanakkor fokozhatja a jogtulajdonosok bizonytalanságát és növelheti az eljárásért felelős szerv költségeit.

Kérdések:

41. Egyetért-e Ön azzal, hogy lehetőséget kell biztosítani a földrajzi jelzések lajstromozás utáni törlésére?
42. Ki legyen jogosult a földrajzi jelzés törlésének kérelmezésére?
43. Az új rendszer létrehozása esetén egyetért-e Ön azzal, hogy a törlési eljárást a

⁵³ Az 1151/2012/EU rendelet 54. cikke.

7.2. A földrajzi jelzések és a védjegyek potenciális ütközése

A jogbiztonság megteremtése és az ütköző nevekkel kapcsolatos félreértések elkerülése érdekében egyértelmű kapcsolatot kell teremteni a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek potenciális rendszere és a védjegyjog között.

A szellemi alkotások joga, amely a védjegyekre, mintákra, szabadalmakra stb. alkalmazandó, általános elvként előírja, hogy a korábbi jog előnyben részesítendő („*first in time, first in right*”: akié az elsőség, azé a jog). Ennek az elvnek a védjegyek és a nem mezőgazdasági földrajzi jelzések közötti kapcsolatra való alkalmazása az egész rendszert egyszerűsíthetné.

A mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek egységes oltalma külön rendelkezésekkel szabályozza a földrajzi jelzések és a védjegyek viszonyát. Ezek a következők:

- a) a korábban létező védjegy jó hírneve megakadályozhatja a földrajzi jelzés lajstromozását, ha a lajstromozás a termék tényleges mibenlétét illetően alkalmas lehet a fogyasztók megtévesztésére;
- b) az előbbi helyzetbe nem tartozó azon védjegyek, amelyeket a földrajzi jelzés uniós szintű lajstromozására irányuló bejelentést megelőzően jóhiszeműen lajstromozásra bejelentettek, vagy lajstromoztak, vagy amelyek jóhiszemű használat révén keletkeztek, párhuzamosan létezhetnek a lajstromozott földrajzi jelzéssel;
- c) a földrajzi jelzés lajstromozása megakadályozza a később bejelentett védjegy lajstromozását, amennyiben az ütközne a földrajzi jelzés számára biztosított oltalommal. Ebben az esetben a nemzeti vagy az európai védjegy hivatalnak hivatalból el kell utasítania a védjegy lajstromozását.

Az uniós szintű következetesség és egységesség érdekében amellet kell érvelni, hogy a nem mezőgazdasági termékek földrajzi jelzéseinek oltalmára ugyanezek a szabályok legyenek érvényesek.

Kérdések:

- 44. Ön szerint a földrajzi jelzésekre és a védjegyekre ugyanazt a pusztán az időbeliségen alapuló elvet kellene alkalmazni („*first in time, first in right*”: akié az elsőség, azé a jog)?
- 45. Vagy bizonyos körülmények között elsőbbséget kellene biztosítani a földrajzi jelzések számára? Kérjük, fejtse ki válaszát.

Következtetés

A Bizottság minden érdekelt felet felkér a zöld könyvben felvetett problémák észrevételezésére, vagyis a feltett kérdések megválaszolására. A válaszoknak e-mailben, 2014. október 28-ig kell beérkeznie az alábbi címre: MARKT-CONSULTATION-GIs@ec.europa.eu.

Eltérő kérés hiányában a beérkező válaszokat a Belső Piaci Főigazgatóság és szolgálatai honlapján közzéteszük. Fontos, hogy a válaszadók elolvassák a csatolt adatvédelmi nyilatkozatot, amely tájékoztatást nyújt a személyes adatokkal és a válaszokkal kapcsolatos adatkezelés módjáról.